

ВИСТАВКА НАРОДНОГО МЕКСИКАНСЬКОГО МИСТЕЦТВА В КИЄВІ

Зовсім не випадково для проведення виставки творів народних майстрів Мексики обране приміщення Музею українського народного декоративного мистецтва, що на території Києво-Печерського заповідника у Лаврі (колишня митрополича церква, побудована у 1905 році). І не тільки тому, що галереї, легкі колони арки, виті металеві сходи нагадують мексиканську архітектуру. Тут існує особлива аура: традиційні вироби мають енергетику, що зберігається впродовж віків. Тому гості з-за океану почувалися затишно. А чому б і ні? Як не дивно, але у давніх культурах наших народів, багато спільного. На тканинах, керамічних і дерев'яних виробках виразно видно подібні орнаменти, символічні солярні знаки, що й на українських вишиванках, писанках, тарелях.

Адже творчість Катерини Білокур, картини якої дивляться своїми чарівними квітами, наче широко розкритими очима, на здивованих ягуарів (сімейство яких зручно розташувалося навпроти), до речі, схожих на приймаченкових фантастичних звірів, таких же динамічних і розмальованих), – хіба це тільки національний, а не світовий феномен? Пластично-образне відтворення навколишньої природи майстрами різних континентів наводить на думку, про складні, нерозривні зв'язки, що існують у ній, незалежно від часу, місця і простору.

Ось скриня, розмальована квітами – враження таке, ніби вона декорована петриківським розписом і щойно принесена з української хати.

Варіації на тему “Дерева життя”, “Ноева ковчега”, ритуальні маски, що нагадують персонажів нашої Новорічної Маланки – “українських аналогів і паралелей безліч, так само, як і питань про схожість давніх цивілізацій, і загадкові міграційні процеси у доісторичну епоху”.

Твори, представлені в експозиції, охоплюють дев'ять напрямків: відповідно до матеріалів, з яких вони зроблені: це глина, дерево, камінь, тканини, метал, папір, шкіра, рослинні волокна, та змішана техніка. В багатьох роботах органічно поєднуються давні народні традиції (ще з язичницьких часів) з католицькими мотивами, коли відбулася християнізація індіанських племен. Тому у вертепі маленький Ісусик має шкіру темного кольору, а діючі особи Різдвяної містерії – самі мексиканці у національному вбранні.

Дивує і радує те, що вироби майстрів – простих селян, у більшості неосвічених, – художньо і технічно досконалі, виконані за старовинними рецептами і технологіями, з природних матеріалів і барвників, з невипаленої глини. З першого погляду здається, що експонати давні, з музейних фондів, проте більшість зовсім нові, зроблені 2–3 роки тому, і біля кожного (а їх близько 100) вказане прізвище автора.

Як же вдалося сучасним майстрам так точно відтворити справжні автентичні стиль і характер виробів? Переважно вони виготовляються в умовах домашнього господарства для власного користування (інколи ритуального призначення), хоча мають безперечну естетичну цінність, а секрети майстерності передаються від покоління до покоління і у спосіб, далекий від засобів формальної освіти.

Проте в останні десятиліття спостерігається значне згасання деяких промислів – це пояснюється як соціальними причинами, так і ринковими впливами, що призводить до уніфікації виробів, нівелювання їхньої самобутності.

Ці негативні тенденції, що впливають на втрату унікальних знань, технік, зниження рівня оригінальності і майстерності ремісників, були помічені фахівцями, і у 1996 році на державному рівні розроблено програму підтримки народного мистецтва, що має за мету створення моделі, яка, не дублюючи зусиль інших організацій, загальмувала б ці процеси і сприяла виготовленню творів найвищої якості у дусі мексиканських культурних традицій.

Основою цієї моделі є підтримка майстерень, забезпечення їх необхідними матеріалами, інструментами, сировиною; відкриття центрів по вдосконаленню майстерності ремісників; популяризація їхньої творчості шляхом реклами, видання каталогів і альбомів, створення відео- і кінофільмів; сприяння малому бізнесові, надання нових робочих місць.

Програма реалізувалася в кілька етапів. Спочатку впродовж двох років по всій країні

здійснювалося обстеження осередків народного мистецтва, виявлялися талановиті майстри, визначалися їхні нагальні потреби з тим, щоб вміння і навички великих майстрів передавалися іншим, а не були втрачені остаточно. З найцікавіших творів різних видів – предметів побуту, одягу, виробів малої і великої пластики, композицій на міфологічні і релігійні теми було сформовано колекцію, яка вже експонувалася у багатьох країнах світу і нарешті приїхала до Києва.

Уся грандіозна багаторічна діяльність і фінансове забезпечення цієї безпрецедентної акції здійснює фонд розвитку культури при Національному банку Республіки Мексики, який і є власником представлених шедеврів. В організації виставки надало підтримку Міністерство Закордонних Справ Мексики, Почесне консульство Мексики в Україні, Київська міська державна адміністрація, Музей українського народного декоративного мистецтва, Благодійний фонд “Культура України і Світ”, Благодійна організація “Фонд сприяння творчості “Дія”.

Милуючись баченим, виникає закономірне питання: а чому б нашим банкірам, які часом не знають, куди вкласти свої капітали, не звернути увагу на талановитих майстрів (і не тільки) і не запозичити благородний досвід мексиканських меценатів у плані підтримки традиційної культури, яка сьогодні ледь животіє? Чи дочекаємося?

м. Київ